

Vai trò của ảnh báo chí về sự kiện chính trị

Ngày nhận bài: 20/05/2026 | Ngày phản biện: 26/05/2026 | Ngày xuất bản: 10/09/2026

Tác giả: Vũ Thế Sơn (Học viên Lớp Cao học Quản lý Báo chí - Truyền thông K30.2, Học viện Báo chí và Tuyên truyền)

Tóm tắt: Trong bài viết này, tác giả tập trung làm rõ khái niệm, đặc điểm và vai trò của ảnh báo chí về sự kiện chính trị, một nhóm hình ảnh đóng vai trò trọng yếu trong truyền thông đương đại nhưng hiện vẫn chưa được nghiên cứu hệ thống như một đối tượng độc lập. Kết quả nghiên cứu hệ thống hóa ba vai trò cốt lõi của ảnh báo chí sự kiện chính trị: (1) Thông tin, phản ánh hiện thực và chứng thực sự kiện chính trị; (2) Biểu đạt, kiến tạo ý nghĩa và thông điệp chính trị; (3) Định hướng nhận thức, dư luận và củng cố niềm tin; (4) Quảng bá hình ảnh quốc gia gia và gia tăng quyền lực mềm; (5) Lưu giữ ký ức chính trị và tạo lập tư liệu lịch sử. Dù thực tiễn tác nghiệp đang phát triển mạnh mẽ, bài viết cũng chỉ ra sự cần thiết phải đầu tư sâu hơn vào lý luận hệ thống và tư duy “kể chuyện bằng hình ảnh” để phát huy tối đa sức mạnh thị giác trong báo chí truyền thông hiện đại.

1. Đặt vấn đề

Sự kiện chính trị là một trong những nội dung trọng tâm của báo chí. Hoạt động của Đảng, Nhà nước, các tổ chức chính trị - xã hội cùng các sự kiện đối nội, đối ngoại được truyền tải tới công chúng thông qua nhiều loại hình báo chí và hình thức thông tin. Trong đó, ảnh báo chí có ưu thế nhờ khả năng ghi nhận trực tiếp chủ thể, diễn biến và bối cảnh của sự kiện, giúp công chúng tiếp cận thông tin nhanh chóng và trực quan. Hình ảnh thường được đặt ở vị trí nổi bật và trở thành điểm tiếp cận đầu tiên của công chúng đối với sự kiện. Ritchin (2010) cho rằng hình ảnh có thể trở thành điểm khởi đầu để người đọc tiếp cận thông tin, bối cảnh và những câu chuyện liên quan đến sự kiện. Đối với các sự kiện chính trị, ưu thế này còn thể hiện ở khả năng phản ánh không gian tổ chức, nghi lễ và hệ thống biểu tượng chính trị, những yếu tố mà văn bản

khó truyền tải đầy đủ.

Ảnh báo chí về sự kiện chính trị được sử dụng thường xuyên để phản ánh các đại hội, hội nghị, hoạt động đối nội, đối ngoại, nghi lễ nhà nước và nhiều sự kiện chính trị quan trọng khác. Đặc thù của nhóm ảnh này nằm ở đối tượng phản ánh là các chủ thể chính trị, thiết chế quyền lực và những sự kiện có ý nghĩa chính trị - xã hội. Vì vậy, quá trình sáng tạo và sử dụng ảnh phải bảo đảm tính chính xác của thông tin, phù hợp với tính chất của sự kiện và mục đích truyền thông của cơ quan báo chí. Mặc dù được sử dụng phổ biến trong hoạt động báo chí, ảnh báo chí về sự kiện chính trị vẫn chưa được nhận diện như một nhóm ảnh có tính chuyên biệt trong nghiên cứu.

Nghiên cứu về ảnh báo chí xuất hiện khá sớm với nhiều cách tiếp cận khác nhau, các công trình như (Nguyễn Tiến Mão, 2006); (Horton, 2001); (Kobre, 2008); (Kress & van Leeuwen, 2006) chủ yếu làm rõ bản chất thông tin của ảnh báo chí, chức năng đưa tin, kể chuyện bằng hình ảnh và cơ chế tạo nghĩa trong truyền thông. Những nghiên cứu này đã tạo nền tảng lý luận quan trọng cho lĩnh vực ảnh báo chí và truyền thông hình ảnh. Tuy nhiên, đối tượng nghiên cứu chủ yếu vẫn là các tác phẩm ảnh báo chí nói chung; ảnh báo chí về sự kiện chính trị chưa được xem xét như một nhóm ảnh có đối tượng phản ánh, đặc điểm nghề nghiệp và vai trò truyền thông riêng.

Ở góc độ truyền thông chính trị, Bleiker (2018) cho rằng hình ảnh không đơn thuần phản ánh các hiện tượng chính trị mà còn góp phần định hình cách con người nhận biết, diễn giải và ghi nhớ các hiện tượng đó. Tại Việt Nam, tác giả Vũ Huyền Nga (2021) trong bài viết "Hình ảnh chân dung chính trị gia trong truyền thông hình ảnh quốc gia" (đăng trên Tạp chí Lý luận chính trị và Truyền thông) chỉ ra rằng việc lựa chọn, thể hiện hình ảnh chịu ảnh hưởng của tôn chỉ, mục đích của cơ quan báo chí. Đối tượng khảo sát của nghiên cứu mới chỉ tập trung vào ảnh chân dung chính trị gia. Những yếu tố cấu thành sự kiện chính trị như không gian, nghi lễ, biểu tượng, diễn biến của sự kiện và mối quan hệ giữa các chủ thể tham gia chưa được nghiên cứu trong một chỉnh thể thống nhất của ảnh báo chí về sự kiện chính trị.

Mặc dù đã có nhiều nghiên cứu về ảnh báo chí và truyền thông chính trị, ảnh báo chí về sự kiện chính trị vẫn chưa được luận giải như một nhóm ảnh chuyên biệt với hệ thống khái niệm, đặc điểm và vai trò riêng. Khoảng trống này đặt ra yêu cầu tiếp tục

nghiên cứu nhằm bổ sung cơ sở lý luận cho lĩnh vực ảnh báo chí và truyền thông chính trị. Bài viết tập trung làm rõ khái niệm ảnh báo chí về sự kiện chính trị, phân tích những đặc điểm cơ bản và hệ thống hóa các vai trò chủ yếu của nhóm ảnh này trong hoạt động báo chí. Kết quả nghiên cứu góp phần bổ sung cơ sở lý luận về ảnh báo chí và truyền thông chính trị, cung cấp tài liệu tham khảo cho nghiên cứu, giảng dạy và hoạt động tác nghiệp, biên tập, sử dụng ảnh tại các cơ quan báo chí.

2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết là sử dụng các phương pháp phân tích, tổng hợp tài liệu và so sánh nhằm làm rõ khái niệm, đặc điểm và vai trò của ảnh báo chí về sự kiện chính trị. Trên cơ sở tổng quan các công trình nghiên cứu trong nước và quốc tế về ảnh báo chí, báo chí thị giác, truyền thông hình ảnh và truyền thông chính trị, bài viết kế thừa những kết quả nghiên cứu liên quan để đề xuất khái niệm, phân tích đặc điểm và hệ thống hóa vai trò của ảnh báo chí về sự kiện chính trị.

Phương pháp so sánh được sử dụng để đối chiếu các quan điểm nghiên cứu về ảnh báo chí, truyền thông hình ảnh và truyền thông chính trị, xác định những đặc trưng riêng của ảnh báo chí về sự kiện chính trị. Bài viết sử dụng phương pháp nghiên cứu trường hợp nhằm minh họa các luận điểm lý luận thông qua một số ảnh báo chí tiêu biểu. Ba trường hợp minh họa được lựa chọn theo phương pháp chọn mẫu có chủ đích, gồm: ảnh về Đại hội đại biểu toàn quốc của Đảng; ảnh về Lễ kỷ niệm 80 năm Cách mạng Tháng Tám và Quốc khánh nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam; và ảnh về Đoàn đại biểu cấp cao Việt Nam tham dự lễ kỷ niệm ngày thành lập Đảng Lao động Triều Tiên. Các trường hợp này được sử dụng để minh họa cho những đặc điểm và vai trò của ảnh báo chí về sự kiện chính trị.

3. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

3.1. Khái niệm ảnh báo chí

Khái niệm ảnh báo chí đã được tiếp cận dưới nhiều góc độ khác nhau và đến nay vẫn chưa có một định nghĩa thống nhất. Thuật ngữ ảnh báo chí (photojournalism) được Frank Luther Mott sử dụng từ năm 1924, đánh dấu sự hình thành của một lĩnh vực chuyên biệt trong hoạt động báo chí. Khái niệm ảnh báo chí không phải là một khái

niệm bất biến. Quá trình phát triển của báo chí và công nghệ nhiếp ảnh đã làm thay đổi phạm vi và nội hàm của khái niệm này. Từ chỗ nhấn mạnh mối quan hệ giữa hình ảnh và báo chí, các học giả ngày càng quan tâm đến chức năng thông tin, giá trị truyền thông và vai trò xã hội của ảnh báo chí. Qua nghiên cứu tài liệu có thể nhận thấy các nghiên cứu về ảnh báo chí chủ yếu được triển khai theo ba hướng tiếp cận.

Hướng tiếp cận thứ nhất coi ảnh báo chí là hình thức thông tin của báo chí. Quan niệm này được hình thành từ sự kết hợp giữa nhiếp ảnh (photography) và báo chí (journalism), trong đó hình ảnh được sử dụng để ghi nhận và truyền tải thông tin về các sự kiện, hiện tượng tới công chúng. Clifton C. Edom, người đặt nền móng cho đào tạo nhiếp ảnh báo chí hiện đại, là một trong những học giả sớm khẳng định cách tiếp cận này. Theo Horton, ảnh báo chí là hình thức kể chuyện bằng hình ảnh, ghi lại những khoảnh khắc có giá trị thời sự để truyền tải thông tin tới công chúng (Horton, B., 2001, tr.125). Kenneth Kobre nhấn mạnh bản chất báo chí của ảnh khi cho rằng phóng viên ảnh sử dụng máy ảnh như phóng viên sử dụng ngòi bút, với mục đích đưa tin chứ không chỉ minh họa cho văn bản. Vì vậy, ảnh báo chí cần được tiếp nhận như một tác phẩm báo chí thị giác, mang giá trị thông tin độc lập.

Hướng tiếp cận thứ hai nhấn mạnh tính chân thực và giá trị thông tin của ảnh báo chí. Hiệp hội Nhiếp ảnh Hoa Kỳ (Photo Society of America - PSA) cho rằng ảnh báo chí bao gồm ảnh đơn hoặc bộ ảnh có khả năng kể chuyện, phản ánh những sự kiện và vấn đề được công bố trên các phương tiện truyền thông đại chúng. Đối với ảnh báo chí, giá trị thông tin luôn được đặt lên trước các yếu tố kỹ thuật và thẩm mỹ (Dương Quốc Bình, 2021, tr.57). Quan điểm này cũng được Nguyễn Tiến Mão chia sẻ khi cho rằng ảnh báo chí là một hình thức thông tin của báo chí, phản ánh các hoạt động của đời sống xã hội bằng những hình ảnh cụ thể, chân thực và sinh động nhằm truyền tải thông tin, mang lại những giá trị tư tưởng và thẩm mỹ nhất định (Nguyễn Tiến Mão, 2006, tr.39).

Hướng tiếp cận thứ ba đề cao trách nhiệm xã hội và sức mạnh truyền thông của ảnh báo chí. W. Eugene Smith (1975) xem ảnh báo chí là sự kết hợp giữa chức năng thông tin với trách nhiệm nghề nghiệp của người cầm máy. Giá trị của ảnh báo chí được thể hiện qua khả năng ghi nhận hiện thực, truyền tải thông tin và tạo ảnh hưởng đến cảm xúc, nhận thức, lương tri của công chúng. Quan niệm này đặt ảnh báo chí trong mối

quan hệ với những tác động xã hội mà hình ảnh có thể tạo ra thông qua hoạt động truyền thông.

Mặc dù có sự khác biệt về cách tiếp cận, các quan điểm trên đều thống nhất ở một số đặc điểm cơ bản của ảnh báo chí.

Thứ nhất, ảnh báo chí là hình thức thông tin của báo chí được biểu đạt bằng ngôn ngữ nhiếp ảnh.

Thứ hai, nội dung phản ánh phải là những sự kiện, hiện tượng hoặc vấn đề có ý nghĩa xã hội và bảo đảm tính chân thực của thông tin.

Thứ ba, ảnh báo chí được công bố trên các phương tiện báo chí nhằm truyền tải thông tin và tác động dư luận xã hội.

Trên cơ sở kế thừa các quan điểm trên, trong phạm vi bài viết này, có thể đưa ra định nghĩa như sau: Ảnh báo chí là hình thức thông tin của báo chí, được biểu đạt bằng một hoặc nhiều hình ảnh nhằm phản ánh những sự kiện, hiện tượng và vấn đề có ý nghĩa xã hội, qua đó truyền tải thông tin tới công chúng.

3.2. Ảnh báo chí về sự kiện chính trị

Khái niệm sự kiện chính trị được nghiên cứu dưới góc độ trong khoa học chính trị và truyền thông. MacKenzie (2008) cho rằng sự kiện chính trị là những thời điểm có khả năng làm thay đổi các quan hệ quyền lực hoặc các cấu trúc tư tưởng trong xã hội. Theo quan niệm này, một sự kiện được xem là sự kiện chính trị khi tạo ra những tác động đối với quan hệ quyền lực và đời sống chính trị - xã hội. Theo giáo trình Chính trị học đại cương của Khoa Chính trị Học viện Báo chí và tuyên truyền, chính trị là hoạt động trong lĩnh vực quan hệ giữa các giai cấp, các dân tộc và các quốc gia đối với vấn đề giành, giữ tổ chức và sử dụng quyền lực nhà nước, là sự tham gia của nhân dân vào công việc nhà nước và xã hội, là hoạt động thực tiễn của các giai cấp, đảng phái, nhà nước nhằm tìm kiếm những khả năng thực hiện đường lối và những mục tiêu đã đề ra nhằm thoả mãn lợi ích. Do đó, quyền lực chính trị là dấu hiệu cơ bản để nhận diện sự kiện chính trị và phân biệt với các loại sự kiện khác.

Từ những quan niệm trên, sự kiện chính trị có thể được hiểu là những hoạt động hoặc biến cố diễn ra trong không gian và thời gian xác định, gắn với các chủ thể chính trị và quá trình tổ chức, thực thi hoặc biểu đạt quyền lực chính trị. Các sự kiện này có ảnh hưởng đối với đời sống chính trị - xã hội, có giá trị thông tin và trở thành đối tượng phản ánh của báo chí. Trong bài viết này, sự kiện chính trị được hiểu theo nghĩa hẹp, tập trung vào các hoạt động chính trị chính thống được báo chí phản ánh, như đại hội, hội nghị, kỳ họp của các cơ quan lãnh đạo, hoạt động đối nội, đối ngoại, lễ kỷ niệm và các sự kiện chính trị có ý nghĩa đối với đời sống chính trị - xã hội. Có thể hiểu sự kiện chính trị là những sự việc, hoạt động hoặc biến cố gắn với các chủ thể chính trị và quá trình thực thi quyền lực chính trị, có ý nghĩa đối với đời sống chính trị - xã hội và được truyền thông tới công chúng.

Ảnh báo chí về sự kiện chính trị là một bộ phận của ảnh báo chí, có đầy đủ các đặc trưng chung về tính chân thực, tính thời sự và giá trị thông tin. Điểm khác biệt của nhóm ảnh này nằm ở đối tượng phản ánh là các sự kiện chính trị gắn với các chủ thể chính trị và quá trình thực thi quyền lực chính trị. Ảnh báo chí về sự kiện chính trị còn phản ánh những đặc điểm riêng về nội dung phản ánh, yêu cầu nghề nghiệp, chức năng truyền thông và cách thức biểu đạt bằng ngôn ngữ hình ảnh.

Từ cách tiếp cận trên, có thể đề xuất định nghĩa sau: Ảnh báo chí về sự kiện chính trị là tác phẩm ảnh báo chí phản ánh các sự kiện chính trị gắn với các chủ thể chính trị và quá trình thực thi quyền lực chính trị, được công bố trên các phương tiện báo chí nhằm truyền tải thông tin tới công chúng.

Đặc thù của ảnh báo chí sự kiện chính trị trước hết được định hình bởi đối tượng phản ánh và chức năng truyền thông. Lĩnh vực này khu biệt không gian vào các hoạt động thực thi quyền lực, tập trung khắc họa các cá nhân, tổ chức đại diện cho quyền lực nhà nước cùng những sự kiện mang tính bước ngoặt về đường lối, lập trường. Từ nền tảng đối tượng đó, ảnh chính trị vượt qua ranh giới của thông tấn thuần túy để đảm nhận vai trò định hướng dư luận và mang tính biểu tượng sâu sắc. Để hiện thực hóa các mục tiêu truyền thông trên, ngôn ngữ hình ảnh và yêu cầu nghiệp vụ của nhà báo phải tuân thủ những chuẩn mực đặc thù. Ngôn ngữ thị giác trong ảnh chính trị mang tính ước lệ cao, sử dụng không gian và bối cảnh như một đòn bẩy; trong đó, mọi quyết định về bố cục, góc máy, ánh sáng và khoảnh khắc đều phải chặt chẽ nhằm suy tôn vị

thể chủ thể và ý nghĩa sự kiện. Điều này đặt ra những yêu cầu nghề nghiệp mang tính kỷ luật nghiêm ngặt trong một môi trường tác nghiệp đầy nhạy cảm. Bức ảnh đòi hỏi sự chính xác tuyệt đối, không được phép có sai sót dù là ở những tiểu tiết nhỏ nhất thuộc về nghi thức, quy tắc ngoại giao hay bối cảnh không gian. Trong ảnh sự kiện chính trị, mọi sự sai lệch thao tác đều có nguy cơ tạo ra những hệ lụy vượt xa khuôn khổ của một lỗi nghiệp vụ báo chí thông thường.

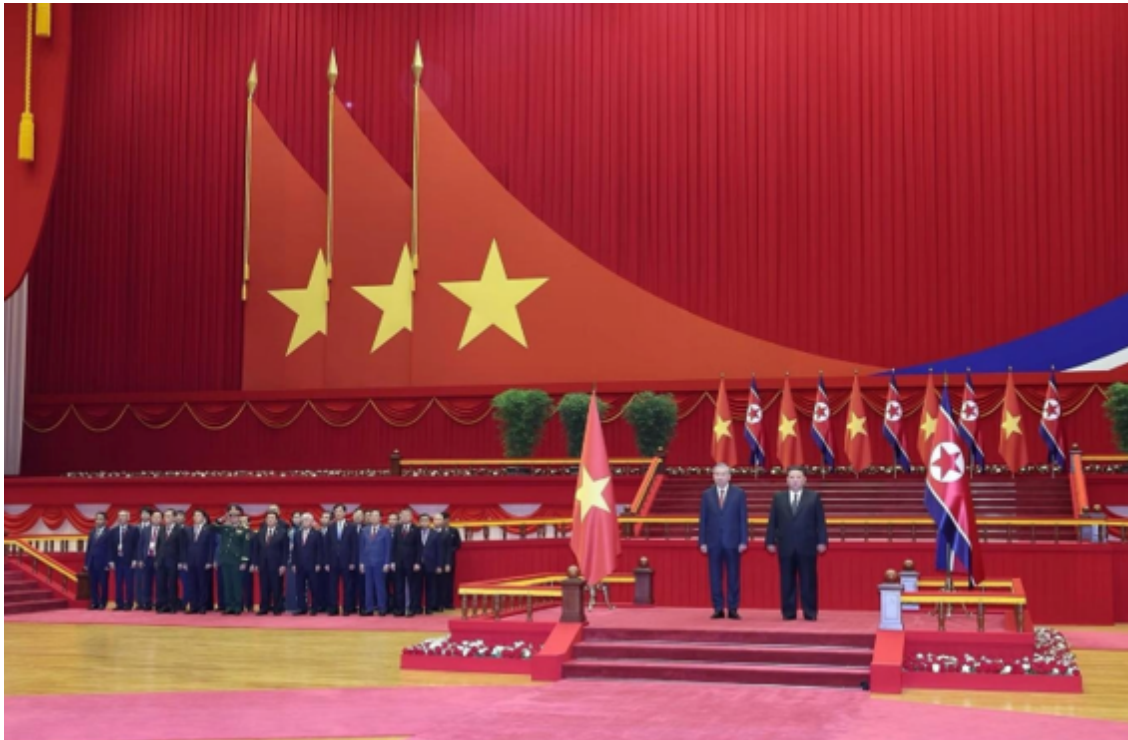
3.3. Vai trò của ảnh báo chí về sự kiện chính trị

3.3.1. Thông tin, phản ánh hiện thực và chứng thực sự kiện chính trị

Chức năng cơ bản của ảnh báo chí về sự kiện chính trị là cung cấp thông tin về sự kiện. Thông qua hình ảnh, công chúng có thể nhận biết chủ thể tham gia, nội dung hoạt động, không gian, thời điểm và bối cảnh chính trị của sự kiện. So với văn bản, ảnh báo chí có ưu thế trong việc truyền tải thông tin trực quan, giúp công chúng tiếp cận nhanh những nội dung cốt lõi của tác phẩm báo chí. Treppa viết: "Ảnh báo chí là sự diễn giải hiện thực sang ngôn ngữ hình ảnh với mục đích thông báo cho công chúng về một vấn đề, sự kiện hoặc con người cụ thể vốn là những chủ thể chính của thông điệp báo chí" (Treppa, Z., 2012, tr.24). Quan niệm này khẳng định chức năng thông tin là giá trị cốt lõi của ảnh báo chí.

Mỗi bức ảnh ghi lại một khoảnh khắc cụ thể của sự kiện, cung cấp thông tin về chủ thể, hành động, không gian và bối cảnh diễn ra. Từ các yếu tố đó, công chúng có thể nhận biết quy mô, tính chất và nội dung của hoạt động chính trị. Khả năng tập trung nhiều thông tin trong cùng một khuôn hình giúp người xem hình dung sự kiện ngay từ lần quan sát đầu tiên. Ảnh báo chí còn trực quan hóa thông tin. Nhiều sự kiện chính trị chứa đựng những nội dung mang tính khái quát hoặc chuyên môn, khó hình dung nếu chỉ được diễn đạt bằng ngôn từ. Hình ảnh cụ thể hóa các thông tin đó thông qua chủ thể, không gian, biểu tượng và các hoạt động diễn ra tại hiện trường. Ảnh còn là yếu tố đầu tiên thu hút sự chú ý của người đọc và tạo cơ sở để tiếp cận nội dung của bài báo.

Một giá trị quan trọng khác của ảnh báo chí là khả năng xác thực sự kiện. Hình ảnh ghi lại những gì diễn ra tại hiện trường, qua đó xác nhận sự hiện diện của các chủ thể, hoạt động và bối cảnh được phản ánh. Đối với các sự kiện chính trị, giá trị xác thực góp phần củng cố độ tin cậy của thông tin và nâng cao uy tín của cơ quan báo chí.

Ảnh Đoàn đại biểu cấp cao Việt Nam thăm chính thức Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Triều Tiên (Ảnh: TTXVN)

Trong bức ảnh ghi lại nghi thức chào cờ trong chuyến thăm chính thức của Đoàn đại biểu cấp cao Việt Nam tới Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Triều Tiên, hai nhà lãnh đạo đứng tại vị trí trung tâm của lễ đài, xung quanh là quốc kỳ hai nước, đoàn đại biểu, đội danh dự và toàn bộ không gian nghi lễ của hoạt động đối ngoại. Những yếu tố này giúp công chúng nhanh chóng nhận biết chủ thể tham gia, quy mô, tính chất và bối cảnh của sự kiện. Bức ảnh còn là bằng chứng trực quan xác thực việc sự kiện đã diễn ra, góp phần nâng cao độ tin cậy của thông tin báo chí.

3.3.2. Biểu đạt, kiến tạo ý nghĩa và thông điệp chính trị

Ảnh báo chí về sự kiện chính trị còn kiến tạo hình ảnh của các chủ thể chính trị và biểu đạt ý nghĩa của sự kiện thông qua việc lựa chọn nội dung và hình thức thể hiện. Gunther Kress và Theo van Leeuwen nhận định: “Các cấu trúc thị giác không đơn thuần chỉ tái tạo các cấu trúc của ‘thực tại’. Trái lại, chúng sản sinh ra những hình ảnh về thực tại gắn liền với lợi ích của các thể chế xã hội, nơi mà những hình ảnh đó được tạo ra, lưu truyền và tiếp nhận. Chúng mang tính ý thức hệ. Cấu trúc thị giác không bao giờ chỉ mang tính hình thức đơn thuần: chúng có một chiều kích ngữ nghĩa vô cùng quan trọng” (Kress, G. & van Leeuwen, T., 2006, tr.47). Nhận định này khẳng

định hình ảnh không chỉ phản ánh hiện thực mà còn là phương tiện kiến tạo cách thức hiện thực được biểu đạt trong truyền thông.

Ảnh báo chí kiến tạo hình ảnh của các chủ thể chính trị thông qua ngôn ngữ thị giác. Biểu cảm, tư thế, ngôn ngữ cơ thể, trang phục, hướng nhìn và vị trí của chủ thể trong khuôn hình đều mang ý nghĩa truyền thông. Một cái bắt tay, ánh nhìn trực diện hay tư thế phát biểu trước công chúng có thể xây dựng hình ảnh nhà lãnh đạo quyết đoán, gần gũi hoặc uy nghi. Đối với chủ thể tập thể, quy mô, đội hình và tính kỷ luật của các thành viên phản ánh năng lực tổ chức, sức mạnh lãnh đạo và tính chính danh của cơ quan hoặc quốc gia.

Ảnh báo chí còn biểu đạt ý nghĩa của sự kiện chính trị thông qua sự kết hợp của các yếu tố ngôn ngữ thị giác. Góc máy và cỡ cảnh xác lập vị thế của chủ thể; bố cục tổ chức mối quan hệ giữa các thành phần trong khuôn hình; hệ thống biểu tượng và nghi lễ như quốc kỳ, Đảng kỳ, lễ duyệt đội danh dự, ký kết văn kiện hay cắt băng khánh thành chuyển tải các giá trị về quyền lực, chủ quyền và bản sắc quốc gia; ánh sáng và màu sắc tạo nên bầu không khí của sự kiện. Sự kết hợp của các yếu tố này làm nổi bật ý nghĩa chính trị của sự kiện, thể hiện những giá trị về quyền lực, chủ quyền, bản sắc quốc gia và tính chính danh của các chủ thể chính trị.

Ảnh: Phiên họp Đại hội đại biểu toàn quốc của Đảng Cộng sản Việt Nam (Ảnh: TTXVN)

Phiên biểu quyết tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng Cộng sản Việt Nam được ghi hình với góc chụp toàn cảnh từ phía sau hội trường bao quát toàn bộ không gian đại hội, hàng nghìn đại biểu đồng loạt giơ thẻ biểu quyết hướng về lễ đài trung tâm. Bố cục đối xứng, trục trung tâm được nhấn mạnh bởi tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh, Quốc kỳ, Đảng kỳ và dòng chữ tên đại hội, trong khi sự thống nhất về hành động của các đại biểu biểu đạt tinh thần đoàn kết, kỷ luật và đồng thuận trong quá trình ra quyết định. Thông qua cách tổ chức khuôn hình và lựa chọn thời điểm bấm máy, bức ảnh không chỉ khắc họa hình ảnh một tổ chức chính trị có tính tổ chức cao mà còn biểu đạt ý nghĩa của Đại hội như sự kiện chính trị trọng đại, thể hiện tính chính danh, sự thống nhất ý chí và trách nhiệm tập thể trong hoạt động của Đảng.

3.3.3. Định hướng nhận thức, dư luận và củng cố niềm tin

Trong dòng chảy thông tin phức tạp hiện nay, ảnh báo chí về sự kiện chính trị không đơn thuần là sự ghi chép thị giác mà đóng vai trò là chính luận sắc bén trong việc góp phần củng cố niềm tin xã hội. Với sự bùng nổ của các phương tiện truyền thông xã hội, nơi tin giả và các thủ thuật cắt ghép hình ảnh thường được sử dụng để lan truyền nhanh chóng nhằm thao túng tâm lý đám đông, tính xác thực của ảnh báo chí trở thành một "mỏ neo" vững chắc nhờ khả năng cung cấp bằng chứng hiện trường tức thời và không thể phủ nhận. Khác với văn bản có những độ trễ nhất định, một tác phẩm ảnh báo chí tuân thủ nghiêm ngặt nguyên tắc không dàn dựng sẽ kiến tạo nên một không gian minh bạch, giúp công chúng "mắt thấy tai nghe" sự hiện diện và nỗ lực của bộ máy chính quyền tại những thời điểm then chốt. Tác giả Wells cho rằng: "Ảnh báo chí và ảnh tài liệu có mối quan hệ đặc biệt với sự thật, mang đến cái nhìn chính xác và xác thực về thế giới" (Wells, 2004, tr.71). Sự giao thoa giữa giá trị chứng cứ khách quan và sức mạnh biểu đạt cảm xúc của hình ảnh không chỉ giúp phản bác các thông tin sai lệch về tính chính danh mà còn, làm cho các hoạt động chính trị trở nên gần gũi hơn đối với nhân dân. Chính nhờ cơ chế chuyển hóa từ việc cung cấp thông tin thực chứng sang việc khơi gợi sự đồng thuận về mặt cảm xúc, ảnh báo chí đã trở thành nhịp cầu kết nối bền chặt, củng cố vững chắc thể trận lòng dân và khẳng định niềm tin chiến lược vào sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước trước những

biến động của dư luận xã hội. Tác giả Dương Quốc Bình nhận định: “Các bức ảnh được coi là minh chứng của sự thật, là chứng giám cho sự hiện diện của nội dung trong bức ảnh. Thông tin bằng hình ảnh được coi là có tính khách quan cao nhất trong các loại hình thông tin” (Dương Quốc Bình, 2024, tr.67).

3.3.4. Quảng bá hình ảnh quốc gia và gia tăng quyền lực mềm

Hành trình hội nhập quốc tế của Việt Nam luôn ghi dấu ấn đậm nét của ảnh báo chí về sự kiện chính trị, những tác phẩm này đã và đang vươn tầm trở thành một phương thức ngoại giao phi ngôn từ mang sức mạnh xuyên biên giới. Thông qua lăng kính của nhiếp ảnh, những tác phẩm ảnh báo chí có khả năng vật chất hóa các khái niệm trừu tượng thành những biểu tượng hữu hình đầy thuyết phục, giúp làm mềm mại các nghị trình chính trị khô khan bằng sức mạnh của cảm xúc. Treppa cho rằng “ảnh báo chí là sự diễn giải hiện thực sang ngôn ngữ hình ảnh với mục đích thông báo cho công chúng về một vấn đề, sự kiện hoặc con người cụ thể vốn là những chủ thể chính của thông điệp báo chí” (Treppa, 2012, tr.24). Ví dụ như là những khoảnh khắc ngoại giao bình dị như hình ảnh các nguyên thủ các quốc gia cùng lãnh đạo Việt Nam thưởng thức ẩm thực đường phố hay đi dạo bên Hồ Gươm; những khung hình này truyền tải thông điệp về một Việt Nam an toàn, thân thiện và giàu bản sắc mạnh mẽ hơn bất kỳ bản thông cáo chung nào. Bên cạnh đó, sự trang trọng uy nghiêm trong các nghi lễ đón tiếp cấp Nhà nước với đội tiêu binh danh dự chỉnh tề, tư phong thái tự tin của lãnh đạo Đảng và Nhà nước khi chủ trì các diễn đàn đa phương như APEC, ASEAN hay hội nghị G7, hội nghị G20 đến các bài phát biểu tại Liên Hợp Quốc, chính là lời khẳng định đanh thép về chủ quyền, tính chính danh và vị thế của một đối tác tin cậy. Bằng cách vượt qua mọi rào cản về ngôn ngữ và văn hóa để tác động trực tiếp vào cảm quan của công chúng toàn cầu, ảnh báo chí về sự kiện chính trị đã góp phần định hình sắc nét quốc gia, giúp bạn bè quốc tế thấu hiểu sâu sắc và tranh thủ được sự ủng hộ trên chính trường quốc tế.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm phát biểu tại Hội nghị thượng đỉnh Tương lai, Đại hội đồng Liên Hợp Quốc Khóa 79. (Nguồn: TTXVN)

3.3.4. Lưu giữ ký ức chính trị và tạo lập tư liệu lịch sử

Ảnh báo chí về sự kiện chính trị được lưu giữ và khai thác lâu dài như một nguồn tư liệu trực quan phản ánh đời sống chính trị của đất nước. Theo thời gian, những bức ảnh này trở thành ký ức thị giác của quốc gia, phục vụ nghiên cứu, giáo dục và truyền thông lịch sử. Mỗi bức ảnh ghi lại diễn biến của sự kiện, phản ánh không gian, biểu tượng, nghi lễ và bối cảnh chính trị của từng giai đoạn lịch sử. Đây là những tư liệu tái hiện sinh động các dấu mốc quan trọng của dân tộc, giúp các thế hệ sau hiểu rõ hơn quá trình đấu tranh giành độc lập, thống nhất đất nước, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Trong lịch sử báo chí cách mạng Việt Nam, nhiều tác phẩm ảnh đã trở thành những hình ảnh mang tính biểu tượng của lịch sử cách mạng Việt Nam, ghi dấu các mốc son từ Cách mạng Tháng Tám năm 1945, các cuộc kháng chiến giải phóng dân tộc, công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội đến sự nghiệp đổi mới đất nước và các kỳ Đại hội đại biểu toàn quốc của Đảng.

Giá trị của ảnh báo chí còn thể hiện ở vai trò là tư liệu lịch sử phục vụ nghiên cứu và giáo dục. Sau khi được lưu trữ, các tác phẩm ảnh trở thành tư liệu gốc phản ánh con người, sự kiện, biểu tượng, nghi lễ và bối cảnh chính trị của từng thời kỳ. Nhiều tác phẩm được sử dụng tại bảo tàng, triển lãm, sách giáo khoa, phim tài liệu và các sản

phẩm truyền thông nhân dịp kỷ niệm những sự kiện chính trị trọng đại. Hệ thống tư liệu ảnh góp phần giáo dục truyền thống, bồi đắp ký ức tập thể và lan tỏa các giá trị lịch sử của dân tộc.

Ảnh toàn cảnh Lễ kỷ niệm 80 năm Cách mạng Tháng Tám và Quốc khánh nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam (Ảnh: Báo Nhân Dân)

Bức ảnh toàn cảnh Lễ kỷ niệm 80 năm Cách mạng Tháng Tám và Quốc khánh nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam ghi lại một dấu mốc có ý nghĩa đặc biệt trong tiến trình lịch sử dân tộc. Góc chụp rộng bao quát toàn bộ Quảng trường Ba Đình với các khối diễu binh, diễu hành, đông đảo quần chúng tham dự, hệ thống biểu ngữ, cờ Đảng, cờ Tổ quốc và không gian nghi lễ của sự kiện. Các chi tiết này phản ánh chân thực quy mô, hình thức tổ chức và bầu không khí của lễ kỷ niệm, đồng thời lưu giữ những đặc điểm của đời sống chính trị, văn hóa và xã hội Việt Nam ở thời điểm diễn ra sự kiện. Sau này, bức ảnh trở thành tư liệu lịch sử về sự kiện, góp phần lưu giữ ký ức về một dấu mốc quan trọng của đất nước.

4. Kết luận

Ảnh báo chí về sự kiện chính trị giữ vị trí quan trọng trong hoạt động thông tin, tuyên truyền của báo chí, là phương tiện phản ánh sinh động các sự kiện chính trị của đất nước. Tuy nhiên, nhóm ảnh này chưa được nghiên cứu đầy đủ dưới góc độ lý luận. Bài viết đã xác lập khái niệm ảnh báo chí về sự kiện chính trị, làm rõ những đặc điểm cơ bản và hệ thống hóa ba vai trò chủ yếu của nhóm ảnh này trong hoạt động báo chí.

Kết quả nghiên cứu góp phần bổ sung cơ sở lý luận về ảnh báo chí trong truyền thông chính trị, là tài liệu tham khảo cho hoạt động nghiên cứu, giảng dạy, sáng tạo, biên tập và sử dụng ảnh báo chí về sự kiện chính trị./.

Tài liệu tham khảo

- Dương Quốc Bình (2021). Sáng tạo tác phẩm ảnh báo chí chính trị, Tạp chí Người làm báo.
- Kress and Gunther Theo van Leeuwen (2006). Reading Images: The Grammar of Visual Design.
- Horton B. (2011). Guide to Photojournalism 2, Associated Press.
- Iain MacKenzie(2008). What is a Political Event?, Theory & Event, Johns Hopkins University.
- Khoa Chính trị học (2008). Giáo trình chính trị học đại cương.
- Kobré, K. (2008). Photojournalism: The Professionals' Approach. 6th ed. Boston, Focal Press.
- Lưu Văn An (2008). Truyền thông đại chúng trong hệ thống tổ chức quyền lực chính trị ở các nước tư bản phát triển, Nhà xuất bản Lý luận chính trị.
- Nguyễn Tiến Mão (2006). Cơ sở lý luận ảnh báo chí, Nhà xuất bản Thông tấn.
- Petras Oržekauska và Ingrida Šmaižienė (2007). Public Image and Reputation Management: Retrospective and Actualities, Viesoji Politika Ir Administravimas.
- Roland Bleiker editor (2018). Visual Global Politics. Routledge.
- Ritchin Fred (2010), Visual Journalism, The Nieman Foundation for Journalism at Harvard University.
- Smith, W. E., & Smith, A. M. (1975). Minamata: The Story of the Poisoning of a City, and of the People Who Choose to Carry the Burden of Courage, New York: Holt, Rinehart, and Winston.
- Treppa. Z. (2012). Myślenie obrazem w fotografii, Czysty Warsztat .
- Vũ Huyền Nga (2021). Hình ảnh chân dung chính trị gia trong truyền thông hình ảnh quốc gia, Tạp chí Lý luận Chính trị và Truyền thông.
- Wells, L. (2004). Photography: a critical introduction (3rd ed.), Routledge.